

אותם הימים גיוס כוח כזה דרש מאמצים מרובים. אולם היה ברור לי שכוח זה לא יספיק, כי לא רק אנו אלא גם הערבים רואים בירושלים את נקודת המוקד של המערכה, והם, בלי ספק, ירכזו כוחות לרוב, אלפי אנשים מכל הסביבה, מדרומה, מצפוניה וממערבה של ירושלים, להלחם בנו, וגדול הכוח הזה עלול להיות גורל השלשים-וחמשה. דחית הפעולה עד „לכשירוח“ לא באה בחשבון, כי ירושלים עמדה בפני סכנת רעב. כוחותינו ונשקנו המצומצם היו „עסוקים“ בשאר החזיתות: בגליל, בעמק, בתיכון, בסביבת ת”א, בדרום. האש כבר הקיפה אז את כל הארץ — ולא היו כל זרובות חפשות. — לא בכוח אדם ולא בנשק: אבל לא ראיתי לפני כל ברירה: נתתי הוראה לגייס מיד אלף-וחמש-מאות איש — על חשבון כל שאר החזיתות, ונשלחו מברקים לכל המפקדים שיבואו מיד למטה; כעבור שעתיים קיבל כל מפקד — מחוץ למפקדי הגליל והעמק — פקודה להפריש אחוז גדול מאנשיו וכליו — למען האכספידיציה הירושלמית שקראנו לה בשם „נחשון“. ובאותו לילה נעו האנשים מדרום, מתל-אביב ומהתיכון, על נשקם, והועבר נשק נוסף גם ממשקי הגליל — בכיוון לחולדה; והחלה האופנסיבה היהודית הראשונה, ששימשה מפנה מכריע במלחמה זו. נפרצה הדרך לירושלים, נכבשו כפרים בשפלה ובהר, ששימשו מרכז לכנופיות וניתקו את התחבורה היהודית לירושלים, נפל בקסטל המפקד הערבי עבד-אל-קאדר אל חוסייני, והערבים והאנגלים הופתעו שניהם למראה כוח-המחץ והעוז היהודי שנתגלה לפתע פתאום. הם לא ידעו כמה מן ההעזה הנואשת היה בפעולה זו, וכמה נחשפו למען פעולה זו החזיתות האחרות.

בשבוע הראשון לאפריל היתה דרך-ירושלים בידינו, והנסיון החמור הראשון של אויבינו להכריע את ירושלים נעשה לאל ע”י אלף-וחמש-מאות בחורים שנתאספו מכל חזיתות הארץ. — — —

י. גלילי

ה ע ז ת . נ ח ש ו ן

(דברים בפגישת מארגני מבצע „נחשון“)

יבורכו אנשי „מערכות“ על מאמציהם החוזרים ונשנים להציל מן השכחה פרשות עיקריות של מלחמתנו אשר סערות הזמן מוחות את רישומיהן. באחד הנסיונות הללו נדרשתי גם אני לרשום מן הזכור אתי בדבר הולדת מבצע „נחשון“; הצעתי לאנשי „מערכות“ לזמן בצותא את החברים אשר עשו בענפים העיקריים של המבצע, בהכנה ובביצוע — ולדובב אותם יחדיו. ועתה, שהננו מסובים יחד, אומר גם אני קצת דברים על אותה פרשה גדולה, לא לשם מיצויה בהזדמנות זאת, אלא כדי להיות המתחיל במצוה.

מי שנהירין לו שבילי המערכה והתפתחותה, מי שהיה נתון בעובי הנהלת המלחמה וכן החוקר שיבוא בעתיד להעריך ולסכם את פרשת מלחמת ישראל לעצמאותו — יהא חייב לסמן את מבצע „נחשון“ כמאורע שחולל מפנה גדול במהלך המלחמה. היה זה מפנה חיובי. „נחשון“ הציל את ירושלים לישראל ולאחריו החל גלגל המערכה סובב לעלייתנו והתגברותנו.

היתה זו עלייה שגיבה. עיקרה ניתן להאמר במלה אחת: העזה. אין לתאר את נצחוננו בלא תכונת ההעזה האנושית אשר ניחון בה הלוחם העברי. גלויי העזה פזורים לרוב בכל כבדת ארץ למן הימים הראשונים של עמידת ההגנה בפני התוקפנות הערבית. לפני „נחשון“ לא חסרנו עלילות גבורה של יחידים, חירוף-נפש של יחידות ועוז-מלחמה של ישובים. הסיירים, החבלנים, טייסי ה„פרימוסים“, מלוי השירות, נהגי תובלת הנשק הבלתי-ליגלי — הופעות נישאות! אנשים רבים שמו נפשם בכפם וקידשו חיי האומה וחזונה.

אולם „נחשון“ נפלה מכל אלה משום היותו מאורע מרכזי, גדל-ממדים, גדול בסיפונו לא פחות מאשר בסיכווינו, כדי לחולל את מבצע „נחשון“ לא היתה מספקת גבורת יחידים. ראש לכל דרושת היתה העזה להחליט, לא פחות מאשר העזה לבצע. בהחלטה של „ההגנה“ בדבר מבצע „נחשון“ נתגלו הכוח לראות, העוז לספק, הכשרון להתאזר, הגבורה לבצע. לראות את האימה שבפועל ואת השואה הקרבה ובה, העוז לסכן הרבה, אולי את